

*Кириленко Володимир Євгенійович,
аспірант кафедри міжнародних
відносин і суспільних наук,
Національний університет біоресурсів і
природокористування України (м. Київ, Україна)*

ПАРЛАМЕНТСЬКА ДИПЛОМАТІЯ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ШИРОКОМАСШТАБНОЇ РОСІЙСЬКОЇ АГРЕСІЇ

Дипломатичний фронт у контексті широкомасштабної агресії Росії набув не меншого значення, ніж воєнний, оскільки саме дипломатичні механізми – як офіційні (державні), так і неофіційні (публічні) – відіграють ключову роль у консолідації міжнародної антиросійської коаліції, залученні фінансової та військової допомоги для України, а також у збереженні й посиленні санкційного тиску на Росію. Ці фактори безпосередньо впливають на здатність Збройних сил України та всього українського суспільства ефективно протистояти агресору.

Одним із важливих суб'єктів зовнішньополітичної діяльності України, поряд із Міністерством закордонних справ та Президентом України, є Верховна Рада, яка володіє широким спектром законодавчих, ратифікаційних, контрольних, бюджетно-регулюючих та представницьких повноважень у сфері міжнародних відносин.

Основу нормативно-правового регулювання парламентської дипломатії та міжнародної діяльності Верховної Ради становлять Конституція України [1] та низка інших правових актів, зокрема: Регламент Верховної Ради України [2], Закон України «Про Комітети Верховної Ради України» [3], Закон України «Про статус народних депутатів України» [4], а також Положення про депутатські групи з міжпарламентських зв'язків із іноземними державами [5]. Ці документи визначають статус Верховної Ради як впливового суб'єкта міжнародної політики, наділеного значними ресурсами для міжнародної взаємодії.

Широкомасштабна російська агресія, що стала викликом глобального масштабу, значно активізувала зовнішньополітичну діяльність Верховної Ради,

а її складова – міжпарламентська дипломатія – перетворилася на один із ключових інструментів міжнародної підтримки України. Перший заступник Голови Верховної Ради України Олександр Корнієнко наголосив, що український парламент активно використовує весь спектр міжпарламентських зв'язків у боротьбі з російською агресією. Він уточнив, що народні депутати України беруть участь у переговорах у складі робочих груп та підгруп, виконують консультативні й дорадчі функції [6]. Такий підхід відображає усталений формат парламентської дипломатії Верховної Ради, що реалізується на двох рівнях: через індивідуальну діяльність парламентарів (включаючи участь керівників, експертну та консультативну роботу) і через механізми двосторонніх та багатосторонніх міжпарламентських відносин.

У двосторонньому вимірі парламентська дипломатія здійснюється шляхом співпраці між парламентарями двох країн через парламентські групи дружби, спільні комісії, комітети та асамблеї. Ці механізми переважно доповнюють політичне та міждержавне співробітництво між державами. Багатостороння парламентська взаємодія реалізується через участь постійних делегацій Верховної Ради у міжнародних парламентських організаціях, а також завдяки координації з парламентарями інших країн у межах глобальних мереж міжпарламентського співробітництва.

Особливу роль у формуванні й реалізації зовнішньополітичного курсу Верховної Ради в умовах війни відіграють її комітети, зокрема: комітет з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва, комітет з питань інтеграції України до ЄС, комітет з питань економічного розвитку, комітет з прав людини, а також інші профільні комітети.

До інструментів їхньої діяльності належать спільні зустрічі з парламентарями іноземних держав, офіційні звернення до міжнародної спільноти із закликами щодо військової допомоги Україні, економічної підтримки (зокрема, для відновлення зруйнованих територій), розслідування воєнних злочинів окупантів, а також протидія російській інформаційній агресії.

Особливо помітним у цьому контексті є спільні заяви парламентських комітетів. Наприклад, 28 квітня 2022 року члени Комітету Верховної Ради з питань інтеграції України до ЄС, Комітету з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва, а також Комітету з гуманітарної та інформаційної політики звернулися до національних парламентів держав-членів ЄС і НАТО, Європейського Парламенту, парламентських асамблей Ради Європи, НАТО, ОБСЄ та Міжпарламентського союзу із закликом розробити спільну стратегію боротьби з дезінформацією, пропагандою, маніпуляціями та інформаційним терором з боку РФ, спрямованим як проти України, так і проти міжнародної спільноти [7].

Від початку широкомасштабного вторгнення Росії Верховна Рада України приділяє особливу увагу зміцненню міжпарламентських зв'язків, зокрема через міжнародні візити українських парламентарів. Такі делегації спрямовані на зустрічі з колегами з провідних світових держав, представниками ЗМІ, громадянського суспільства та української діаспори за кордоном. Основна мета цих контактів – донести правдиву інформацію про російську агресію в Україні,

а також координувати спільні зусилля для розширення військової та гуманітарної підтримки України. Наприклад, наприкінці березня 2022 року українська парламентська делегація відвідала США, де провела переговори з конгресменами обох партій, представниками урядових структур, громадськістю та польськими колегами, спрямовані на вироблення спільної стратегії негайної військової допомоги Україні [8].

Значну роль у зовнішній діяльності Верховної Ради відіграють постійні делегації, які беруть участь у міжнародних парламентських організаціях. Їхні зусилля сприяли ухваленню низки міжнародних резолюцій, що засвідчили підтримку України з боку світової спільноти.

Узагальнюючи основні напрями міжнародної діяльності Верховної Ради України, можна констатувати, що парламент став впливовим суб'єктом дипломатії, спрямованої на захист національних інтересів у часи війни. Якщо раніше парламентська дипломатія традиційно розглядалася як допоміжний інструмент зовнішньополітичного відомства, то в умовах воєнного стану її роль значно посилилася. Верховна Рада перетворилася на активного учасника міжнародного політичного процесу, що впливає на ухвалення рішень у світових організаціях, мобілізує підтримку України та зміцнює міжнародну антиросійську коаліцію.

Література:

1. Конституція України. Із змінами, внесеними згідно із Законом № 27-IX від 03.09.2019. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2019, № 38, ст. 160.
 2. Про Регламент Верховної Ради України : Закон України. Документ 1861-VI, чинний, поточна редакція від 20.05.2022, підстава – 2259-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1861-17#Text>
 3. Про Комітети Верховної Ради України : Закон України. Документ 116/95-ВР, чинний, поточна редакція від 13.02.2022, підстава – 1971-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/116/95-%E2%F0#Text>
 4. Про статус народних депутатів України : Закон України. Документ 2790-XII, чинний, поточна редакція від 20.05.2022, підстава – 2259-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12#Text>
 5. Положення про депутатські групи Верховної Ради України з міжпарламентських зв'язків з іноземними державами. URL: https://komzak.rada.gov.ua/news/grup_dru/polozhen_dgr/72588.html
 6. Олександр Корнієнко: Верховна Рада України залучає весь арсенал міжпарламентських зв'язків у боротьбі з російською агресією. Прес-служба Апарату Верховної Ради України. Опубліковано 28 березня 2022. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/Top-novyna/221020.html>
 7. Спільне рішення Комітетів Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу, з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва і з питань гуманітарної та інформаційної політики. Інформаційне управління. Оубліковано 03 травня 2022. URL: <https://www.rada.gov.ua/news/razom/222456.html>
 8. Використовуємо м'яку силу на максимум. Голос України. 2022. 29 березня. № 70.
-

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

**Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук**

**ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ім. І.Ф. КУРАСА НАН УКРАЇНИ**

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

**ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ЯГЕЛЛОНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Республіка Польща)

ФОНД ГЕРДИ ХЕНКЕЛЬ (Німеччина)

УНІВЕРСИТЕТ МАЙНЦА ІМЕНІ ЙОГАННА ГУТЕНБЕРГА (Німеччина)

КАГУЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ П. ХАШДЕУ (Молдова)

МУЗЕЙ КАРОЛЯ І В БРАЇЛІ (Румунія)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«УКРАЇНСЬКА ДИПЛОМАТІЯ:
СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

10 квітня 2025 р.

м. Київ

Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи / за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 10 квітня 2025 р. Київ, 2024. 357 с.

Збірник наукових праць укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи», яка була організована кафедрою міжнародних відносин і суспільних наук гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України 10 квітня 2025 р. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції і охоплює широке коло питань щодо витоків, традицій, розвитку та перспектив української дипломатії; аналізу стану дипломатії в умовах сучасних глобальних викликів та стратегічних пріоритетів світової, європейської та вітчизняної дипломатії в умовах російсько-української війни.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, а також усіх хто цікавиться питаннями сучасних міжнародних відносин та розвитку української дипломатії.

Рекомендовано вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 10 від 16.05.2025 р.).

Редакційна колегія:

Ткачук В.А., д-р екон. наук, проф. (голова);
Ніколаєнко С.М., д-р пед. наук, проф. (співголова);
Тонха О.Л., д-р сільгосп. наук, проф. (голова);
Любовець О.М., д-р істор. наук, проф.
Харченко С.В., д-р філол. наук, проф.
Хвіст В.О., канд. іст. наук, доцент

Відповідальна за випуск докт. іст. наук, проф. Любовець О.М.

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.

Передруковувати опубліковані в збірнику наукових праць матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.